ste Jaargang. — Nr 6 Abonnementsprijs: fr. 15,00 per jaar — 30 centiemen het nummer Zaterdag 8 Februari 1936.

# DE POSTRIJDER

## DER PROVINCIE LIMBURG

WEEKBLAD VERSCHIJNENDE ELKEN ZATERDAG

KONDIGINGEN.
...el . . . . . fr. 1,00
...erlei en Provincie-
...lgens overeenkomst
...e AANKONDIGINGEN:
...regels . . . . fr. 8,50
...eer . . . . . fr. 9,75

BUREEL & REDACTIE:
DRUKKERIJ COLLEE
REGULIERENWAL (Steenderpoort)
— TONGEREN —
Postcheck N° 84855. — Telefoon 13.

## ...l. Amandus

...6 FEBRUARI.

...lefde heilige.

...dag herdenkt de H. Kerk in al ...van België een der groote ...onze streken, namelijk de ...n gelet op den grooten toe... ...anders in zijn heiligdommen ...Stockroye, moet men besluiten ...et opgehouden heeft zijn bevoe... de door hem geëvangeliseerden uit te strekken. Zoozeer Wilden die zeer talrijk den beeenmalen doen hem gewoonlijk ...n « Saint Cémint » geven.

...ark door kerkgebouwen afge...

...ij hier meer gekend is dan elsland. Integendeel. Er zijn in... ...de parochiekerken in ons land ...t patroonschap van St.-Amandsaan 4 in het bisdom Luik ...aanmelen, Wezeren en Jupil... ...bisdom Namen, 18 in dat van ...n dat van Gent en 27 in het ...

...een plaatsnaam bewaart den ...n heilige, zoals: St-Amands... ...St-Amands bij Puurs, St-...urus.

...e plaats en eenige der thans ...bestaande kerken ...erieen tot het bisdom Luik, ...deze, Heeleden, Hamme-Mil... ...Maastricht (Jezuieten). Maar ...et getal der kerken aan St-...ewijd in verhouding veel ...anderen en Henegouw dan in ...om Luik. De H. Amandus is ...en tijd bisschop geweest van ...Doingeren, waarvan de zetel ...stricht was; maar zijn bekee... ...vor het grootste deel daar, ...zoveel kerken zijn toege...kelijke kaart kan men dus ...waar de H. Amandus voor... ...De toewijding van de ...kerken hem in het verle... ...met de herinnering aan ...wed dien hij zoowel in ...Waalsch België verricht ...nnering zal blijven door ...

...ingen over zijn leven.

...Hyase Chevalier en anderen ...volgende datums aangenomen ...oren een 7 Mei 589 te Herbau...reek van Nantes, werd hij, re...hoop in 628; hij werd tot bis...kerk van Tongeren gekozen te ...647, doch legde dit ambt ne...tijd ...sewerk te hernemen, ...zijn ...van Elnon, thans de ...Amand aan de Scarpe, bijri...kelijke op 7 kilom. ten Z. van ...

...e bijzonderheden.

H. Amandus heeft men een le...ving van zijn tijdgenoot Bau...de ...goed gekend heeft, en ...bijzonderheden van Amandus ...e tijdgenooten vernam. Ande... ...die kort na dien tijd werk...ter en daar Baudemondus aan, ...y hem ...ergens tegen. (1) Men ...over ...ele bronnen om het ...Amandus te beschrijven. Wij ...tijdig op der hofmeesters van ...ander... tot Pepijn van Herstal ...waar... we naar Baudemon... ...horen we de stem van ...verhaalt hoe het toen uitzag ...Deze schrijver was een kloos... ...later abt werd.

...Vlaanderen.

...eds hooger zegden: een groot ...erkzaamheid van St-Amandus ...eren en daar was de taak van ...er. toen zeer moeilijk. Zie... ...Hemondus ons verhaalt over ...Gent:

...tijd toen de man Gods, Aman... ...kompen en bisdommen reisde, ...id voor de zielen, hoorde hij ...armen van den Scheldestroom ...pagus) lag dat Gent hiet. Van ...l de duivel de menschen der ...netten verstrikt, zoodat de ...er streek, boomen en beelden ...haden, en afgoden en tempels ...er oorzake van de ruwheid de... ...of om de onvruchtbaarheid ...hielden zich alle priesters van ...deze plaats, en niemand durf... ...ord Gods verkondigen. Dit ge... ...ble, had de heilige man meer ...et de dwaling dan schrik voor ...even. Hij ging tot Aicharius, ...or van Noyon, opdat deze hem beschermende brieven van koning Dagobert zou bezorgen. (2) Nadat hij deze bekomen had, gingt hij onbeschroomd heen. Nauwelijks zou men kunnen verhalen hoeveel beleedigingen hij daar voor den naam van Christus geleden heeft, hoe dikwijls hij door de inwoners van deze plaats geslagen werd. Ook werd hij door de vrouwen en de landlieden met beleedigingen weggejaagd, zelfs dikwijls in de rivier geworpen. Dit alles achtte de heilige man voor niets: hij hield niet op met het woord Gods te predikken, inderdaad de spreuk van het heilig Evangelie luidende: « Geen grooter liefde kan men toonen dan zijn leven te geven voor zijn vrienden » (S. Jan, 15.13). Zijn gezellen die hem met dezelfde liefde gevolgd waren, keerden terug wegens gebrek aan levensmiddelen en de onvruchtbaarheid der plaats, zoodat S. Amandus alleen bleef. Hij bleef voortgaan met zijn predikingen en bezorgde zich levensmiddelen met het werk zijner handen. Hij kocht talrijke gevangenen los, zuiverde ze door het doopsel, en meedende ze aan opdat zij getrouw zouden blijven in het beoefenen van de goede werken ». (3)

Natuurlijk zou men veneren zijn en de gebildering van de barbaarsenheid der bevolking in het Gentsche als overdreven te aanzien. Maar de geleerde Bollandist Henschen verzendt hierbij met een nota aan de barbaarscheid die in de aangrenzende streken van Vlaanderen heerschte, volgens het leven van St-Eligius, een tijdgenoot, en dat door St-Ouen, bisschop van Rouaan, een ander tijdgenoot geschreven werd. (4)

Wij kunnen daar niet bij stilblijven. Maar wij moeten doen opmerken dat St-Amandus alle moeilijkheden te leven kwam. Hij kreeg de hulp van den Hasbengouwsch bekeerling, Bavo genaamd en bouwde te Gent een kerk en twee kloosters, die een langdurige, diepe werking uitoefenden en den aanzet gaven tot de groote ontwikkeling van Gent. Want ten tijde van St-Amandus, wordt deze stad door Baudemondus nergens « een stad », maar enkel « een plaats » genoemd. (5)

**Bisschop van Maastricht of Tongeren.**

De bisschop der kerk van Tongeren, St-Joannes de Engel, overleden zijnde werd S.-Amandus aangeduid om hem te volgen. Baudemondus uiteert dezaangaande:

« De bisschop der Trichtenaars ging heen naar Christus. De koning stelde Amandus voor om de kerk der Trichtenaars te beheeren ». En in een ander handschrift, staan eenige bijzonderheden meer, die toonen hoe aldan de aanstelling van een bisschop geschiedde: « Aldan nam de heilige man Amandus, door den koning gedwongen, door de priesters gebeden en door het volk van Maastricht gekozen, het beheer der Maastrichtsche kerk aan. (6) Deze vermelding is uiterst belangrijk voor betegen de veel omstreden vraag van den bisschopszetel van Tongeren-Maastricht aangaat. (Ongetwijfeld was toen feitelijk de bisschopszetel te Maastricht gevestigd: 't Is de bevolking en de geestelijkheid van Maastricht, — niet die van Tongeren, — die aan de aanstelling van den bischop deel neemt. Maar daarmede is de kerkelijke inrichting nog niet veranderd. Immers het was herhaaldelijk door de concilies verboden geworden de kerkelijke om ch ijvingen te wijzigen, zoo b.v. door dat van Chalcedon (aan den overkant van den Bosphorus) in 451. En in 775 werd het principe nog door Paus Adriaan I, aan den bischop van Vienne (in Zuid Frankrijk) nadrukkelijk herinnerd: « Zooals iedere metropoolstad van oudsher met haar voorrechten gestiekt werd, zoo zal zij blijven. Elke metropoolstad zal « civitates » hebben die haar onderworpen zijn, overeenkomstig de verdeeling door den H. Paus Leo, zijn voorgangers en opvolgers, overeenkomstig het Chalcedoensch concilie, vastgesteld. Zoo zal geen enkele metropool schade lijden ». (7) Maar ten gevolge van bijzondere omstandigheden gebeurden feitelijke wijzigingen die op den duur bekrachtigd werden. Dit laatste geschiedde voor Tongeren in de XIe eeuw. Waarom? Omdat de stad, na de verwoestingen der barbaren niet meer haar ouden luister terugkreeg, en eerst door Maastricht, later door Luik voorbij gestreefd werd.

**Waarom S. Amandus den bisschopszetel van Maastricht verlaat.**

In onze streken, tengevolge van het bestaan van het bisdom Tongeren had men reeds langer het Evangelie gepredikt dan in Vlaanderen. Maar er waren andere misbruiken ingedrongen. Welke deze waren vernemen we uit de levensbeschrijving van Baudemondus. « Gedurende drie jaren, zegt hij doorliep Amandus de vlekken en andere verblijfplaatsen en verkondigde gedurig aan allen het woord Gods. Maar er waren er velen onder de priesters en mindere geestelijken, die zijn predikking verstieten of weigerden ze te gaan aanhooren ». Volgens den schrijver was dit de reden tot het nederleggen van de bisschoppelijke waardigheid. Maar er zullen wel andere redenen bijgekomen zijn, namelijk het hernemen van zijn bekeeringswerk in de streek van St-Amand en van daaruit in Vlaanderen.

**Een paus-elijke brief.**

Wat er ook van zij, wanneer hij zijn besluit aan den Paus, S. Martinus I, had bekend gemaakt, ontving hij van dezen een kostbaar document daarstelt. Wij zien daaruit, hoe hoog S. Amandus bij den paus in aanzien stond. Deze geeft hem den raad zijn waardigheid met reer te leggen: hij stelt hem op de hoogte van het verlaten van het Concilie dat te Rome plaats had, stuurt hem de akten daarvan, en verzoekt hem bij den koning Sigebert aan te dringen, zoo ...e eenige Frankische bisschoppen naar Rome gezonden worden om de akten van het Concilie aan den koning over te brengen en dien hulp voor de verspreiding ervan te bekomen. Hij heeft aan den drager bevel gegeven relikwieën van heiligen mede te brengen; maar handschriften kan hij niet medegeven daar zijn bibliotheek reeds geledigd werd, en de tijd om er over te schrijven ontbrak. (8)

Wel, wel, in het midden der 7e eeuw, naar handschriften vragen! De H. Amandus was dus een heilige voor wien ook de vestendelijke kultuur van tel was. Maar zij beloofde tot de orde der Benedictijnen, en zijn verlangen om de Abdij van Elnon (St-Amand) tot basis van zijn bedrijvigheid te maken, vindt ook daarin een verklaring.

**Besluit.**

Wij kunnen natuurlijk zonder te liegen te worden geen beeld van de heele bedrijvigheid van St-Amandus geven. Zoals Mgr. Namêche schreef: « Hij was een der schitterendste bewerkers van den voortuitgang in ons land... Zijn apostolische iever zaaide als het ware de kloosters, waar hij voorbestemd ». (9) Behalve die van Gent, noemt hij dan op die van Elnon, van Ronse, van Lenze, van Moustier aan Sambre. Er waren er andere. In onze streken dient hij vooral als stichter van kerken vermeld, die hij onder het patroonschap van St-Pieter plaatste, zoals te Oertesvem en te Wintershoven. (10) In elk opzicht blijkt S. Amandus een grootsche figuur in onze geschiedenis: Zijn naam dient in en buiten de Kerk in vereering te blijven.

G. S.

(1) Zie L. Vander Essen, **Les Vitae des Saints Mérovingiens**, 1907, pp. 333-319; Daris, **Histoire du diocèse et de la Principauté de Liége**, t. I (1890), pp. 81-90, enz.

(2) Wij verkorten hier met weglating van een vermeldsing over verplichting tot het doopsel voor die heidensche bevolking. Zulke verplichting kon niets opleveren, want S. Amandus alleen bleef te midden van deze barbaarsche bewoners.

(3) Ghesquière, **Acta Sanctorum Belgii**, t. IV, pp. 249-250.

(4) **Ibid.** t. IV, p. 251, t. III, p. 238.

(5) **Ibid**, t. IV, p. 208 (Note van G. Heuschen).

(6) **Ibid.** t. I, p. 232; t. IV, p. 253.

(7) Dom Bouquet, **Recueil des Historiens de la Gaule**, t. V, p. 595. (Nouvelle éd. Delisle, 1869).

(8) Ghesquière, **gerit. werk**, t. IV, p. 185, 186, 187, 189.

(9) Namêche, **Hist. Nationale**, I, p. 131-132.

(10) J. Paquay, **Les Paroisses de l'Ancien Concile de Tongres**, 1909, p. 163-164.

* * *

— In Frankrijk is het onderscheid van het patroonschap van St-Amand, moeilijk te maken. Er zijn in dit land 10 heiligen van dien naam vermeld bij Ul. Chevalier, van de 4de en het 7e eeuw. Een en dertig plaatsen waarvoor 20 gemeenten heeten St-Amand, zonder de plaatsnamen St-Amans en St-Amant mede te rekenen.

## Een Koninklijke Houding

Men heeft in ons nummer van verleden week opgemerkt, dat wij bijzonder de aandacht vestigden op de houding van Koning Leopold III, bij het graf van Koning George V. Over ditzelfde onderwerp schrijft « Le Bien Public » van Gent:

Terwijl de Koningen en Prinsen die op de Rijkplechtigheden van George V aanwezig waren neerbuigen of den militairen eerezroet brengen, zien wij den Koning der Belgen alleen onder de Katholieke souvereinen het kruisteeken maken. Al de dagbladen van Londen hebben zulks opgemerkt, en « The Daily Telegraph » trekt er de bijzondere aandacht op.

Dit was een echt koninklijk en christen gebaar!

In het bijwezen van de dood moest er geen ander bestaan. Men groet het stoffelijk overblijfsel. Nochtans, op zich, is dit geen eerbied waard, want, zooals Bossuet zegt, het is bestemd om te vergaan tot iets dat in geen enkele taal een naam meer heeft. Maar het was de zetel van een ziel die voor Gods rechterstoel verschen, en daaraan denkt men, met het teeken van hoop op de goddelijke barmhartigheid te maken.

Indien wij met de geheimen van het geloof doordrongen waren, zou men slechts daaraan denken in bijwezen van een dooie, en, men zou er aan denken telkens als men de herinnering der overledenen oproept.

Daarom is het gebaar van den Koning een zoo hooge en treffende les voor ons christenen, die door een atmosfeer van onverschilligheid omgeven zijn, waarin de beginselen grondslagen van het geloof opgelost worden.

Ik heb er meer dan eens aan gedacht wanneer ik in de dagbladen las dat men een mooie stille onderhield ter eere van een dooie of van dooden in het algemeen.

« Ter eere! » Welke taal, waar het gaat om iemand die het oordeel Gods onderging, waar niemand tenzij eenige bevoorrechte wezens, de heiligen, zonder blozen kan verschijnen. « De schuld maakt mijn aangezicht rood » (Culpa rubet vultus meus) zingt de H. Kerk, zelfs voor de zerk van een Paus.

Deze gebaren zijn op zichzelf niet slecht ofschoon de geest die ze ingaf niet immer goed is. De tegenstanders van ons geloof hebben voor doel in plaats van den katholieken godsdienst een burgerlijken eerediensten te stellen, waaruit elk bovennatuurlijk gedacht geweerd wordt. We kunnen rechtaan deze gebaren verheffen zoals de Kerk voor tal van heidensche gebruiken deed, met er en christelijke wijze aan deel te nemen. De Koning vaf ons dit voorbeeld wanneer hij te midden van een rij Koningen en in een protestantsche kerk, het kruisteeken maakte. En dit edel en moeilijk gebaar maakt de bewondering van heel het protestantsch Engeland gaande. Schijnt u voortaan het menschelijk opzicht nog een verschooning te wezen?

* * *

Wij hebben reeds meer dan eens onzen jeugdigen Koning in zijn redevoeringen, in zijn optreden bij het somenstellen van het ministerie, in zijn houding bij de begrafenis der betreurde Koningin, en nu weer te Londen, zien bewijzen dat hij een wil krachtig en onafhankelijk man is, en we herhalen: Bravo! het stuur der regeering in België is in goede handen!

## De Oorlog in Ethiopië

**Geen nieuws tenzij tegenstrijdigheden.**

Voor het oogenblik kondigen de Italianen geen bijzonder nieuws aan, tenzij dat de Ethiopiërs groote verliezen zouden geleden hebben, die zij op 17.000 man senatten. Van een anderen kant beweren de Ethiopiërs dat zij aan het Noordelijk front in de streek van Neghelli zouden de Italianen 1700 man verloren hebben en de Abessijnen zouden er 70 mitrailleuzen en 18 tanks veroverd hebben.

Het eerste wat ons treft is dat er op elk der twee fronten hetzelfde getal tanks, namelijk 18, veroverd werd, en dat deze twijfelen aan de waarheid van de berichten. Dat is overigens in oorlogstijd steeds zoo. Men vereenvoudigt de behaalde successen: men verminderd de eigen verliezen, ten einde bij de bevolking den moed erin te houden.

* * *

**Een herinnering: St-Pieter en de IJzer.**

Het was tijdens de gevechten aan den IJzer. Heel vroeg reeds werd bij Sint-Pieter aangeklopt. En de heilige man had reeds slecht geslapen. — Wel, wel, riep hij den geest toe, wat nu; men zal mij niet meer laten slapen. Wie zijt gij?

— Ik ben Duitscher en ik kom van den IJzer.

— Maar de Duitschers, volgens hun communiqué hadden toch geen verliezen aan den IJzer?

— Jawel. Ik weet het beter. Er gaan er nog velen nakomen!

— Dat zullen we zien. En zich tot een dienaar wendende, zeide S. Pieter: « Geef de telefoonverbinding met Agentschap Wolff te Berlijn:

— Hoeveel Duitsche verliezen aan den IJzer?

— Geen!

— Ge ziet wel. Na uit het leven gescheiden te zijn, wilt ge me nog bedrieger. Ik kan u niet aanvaarden!

* * *

Met zulke spotternij trok men in bezet België de altijd optimistische Duitsche communiqués in het belachelijke. En op den duur lachten er de eigen soldaten ook mede. Tot na den oorlog heeft men overigens niet het juiste verlies aan dooden der Duitschers vernomen. Zoo leest men in Weltermanns Weltalas (1921), p. 39: « Het getal do den beloopt tot 1.800.000. Het schijnt dat dit getal niet het cijfer der soldaten begrijpt die door ziekten en afmatting omgekomen zijn ».

**Wat gelooven van de krijgsberichten.**

Er zijn aan beide zijden verliezen geleden. Men zal later wel betere inlichtingen bekomen. Maar gelet op de hardnekkige gevechten die de Italianen moesten leveren — ze hebben dit meermalen bekend, — moeten ze aanzienlijke verliezen gehad hebben. Daarenboven het steeds bijzenden van versterkingen is een ander bewijs. De verliezen der Ethiopiërs zijn natuurlijk grooter dan die der Italianen, daar deze beter uitgerust en bewapend zijn, en bezitten over vliegtuigen, tanks en alle modern oorlogstuig. Een groote slag werd nog niet geleverd. Maar indien de Abyssiniers erin gelukten Makallé te omsingelen zooals ze deze week weer aankondigden, zou dit voor hen een groote overwinning zijn, die de Italianen zou doen nadenken.

**Verklaringen van bevoegde personen.**

Een correspondent van « Libre Belgique » had te Parijs een onderhoud met M. Michel Cote, Voorzitter der Compagnie van den Franschen spoorweg van Djibouti naar Addis-Abeba, en die nog Ethiopie had kunnen doorreizen. Hij verklaarde dat de spoorlijn er zich van onthield wapens en munities tot een vreemde naar Ethiopie te vervoeren, en dat op de 500.000 man gemobiliseerde Abessijnsche troepen, de spoorweg er nauwelijks 21.000 vervoerde. Hij oordeelt daarom dat Graziani den spoorweg niet zou bombardeeren, te meer daar het Italiaansch front nog 400 kilometer van Harrar verwijderd is. Hij hoopte uit spoedig vrede zou intreden, want zegde hij: Indien Ethiopie zich niet het krijgsregiem uitput, Italie verrijkt er zich niet door. Hij moest zich echter onthouden van een oordeel over den krijgstoestand. Maar een andere Fransche reiziger die ook het land daarheen doortrokken had verklaarde:

Ik geloof niet dat de Italianen groote operaties in het Noorden of in het Zuiden zullen ondernemen, zij hebben het initiatief verloren. Het Italiaansch opperbevel in het Noorden kan niet anders meer doen dan de bezette posities versterken. De Italianen zijn er in gelukt aan de drukking der Ethiopiers te ontsnappen en aan een poging tot omsingeling te ontkomen: meer kunnen ze niet verhopen.

Wat de operaties in het Zuiden aangaat verklaart hij dat de richting van Neghelli niet de richting van Harrar is. Indien generaal Graziani in de richting van deze voornaame stad wil opmarscheeren, moet hij eerst een honderdtal kilometers achterwaarts trekken alvorens den opmarsch naar Harrar te beginnen. Deze stad ligt op 2.000 m. hoogte en het is zeer de vraag of Graziani voor het regenseizoen deze moeilijke bergen zal kunnen bestigen. Hoe men de zaken ook keere: Italie kan er niet zo hopen een beslissing, voor het regenseizoen te bereiken.

**Vergelijking met Frankrijk in Marokko.**

Dezelfde zegsman verklaart: Italie zou moeten voorbeeld nemen aan Frankrijk in Marokko. De mislukking was volkomen voor ons wanneer wij in 1925 met een troepenmassa van 120.000 man, met tanks en vliegtuigen voorzien, het « Riff » wilden veroveren. Wij zijn gelukt met beweeglijke kolommen, met behendige onderhandelingen, enz., na 12 jaren geduldige actie, volgens de methode van Lyautey.

Men beweert dat Mussolini kennis heeft kunnen nemen van het Fransch archief betrekkelijk de vervovering van Marokko. Waarom heeft hij willen beter doen, en door zijn grootte troepenbewegingen de oorzaak in heel de wereld veroorzakt?

G. S.

## Het Conflikt tusschen Italië en Ethiopië.

**IN DEN BELGISCHEN SENAAT.**

Een voorname bespreking in den Senaat had plaats over dit onderwerp. Voorname sprekers als Tschoffen, Segers, Van Zeeland kwamen aan het woord. Allen betuigen hun sympathie voor Italie, maar allen betuigen ook dat België niet anders kan dan stipt de politiek van den Volkenbond te volgen, omdat het daartoe op zijn eer verplicht is, en omdat het hoopt door den Volkenbond geholpen te worden indien het aangevallen wordt.

Wij kunnen die redevoeringen niet ontleden en geven slechts een paar uittreksels uit de rede van M. Tschoffen die eerst sprak.

Overigens dhr. Eerste Minister Van Zeeland en dhr. Staatsminister Segers prezen de uitdrukkingen van M. Tschoffen wegens gastheid en welsprekendheid. (Zie Beknopt Verslag, 5 Feb. 1936, p. 91).

**Vijandigheid voor Italië.**

M. Tschoffen. — Om Italie niet lief te hebben zou men niets moeten weten van